

Ohjeita digitaalisten palveluiden saavutettavuustestaukseen

Terhi Manninen, saavutettavuusasiantuntija

Näkövammaisten liitto

20.6.2023

Sisällysluettelo

Miksi saavutettavuus on tärkeää?	3
Saavutettavuus osaksi prosesseja	3
Testausohjeet.....	3
1. Testaa erilaisilla automaattisilla työkaluilla	3
2. Testaa käyttäen pelkkää näppäimistöä	4
3. Testaa ruudunlukuohjelmalla	4
4. Testaa skaalautuvuutta	4
5. Testaa eri laitteilla ja selaimilla	4
6. Pyydä palautetta eri käyttäjiltä	4
7. Käy läpi tarkistuslista.....	4
8. Teetä saavutettavuusauditointi.....	5
Kiitokset.....	5

Tämä ohjeistus on tarkoitettu henkilöille, jotka kehittävät tai koodaavat tai testaavat mobiilisovelluksia, verkkosivuja tai muita digitaalisia palveluita.

Miksi saavutettavuus on tärkeää?

- Saavutettavat verkkosivut sijoittuvat hakukoneissa korkeammalle sijalle kuin muut.
- Kaikki voivat käyttää saavutettavia ja käytettäviä verkkosivuja ja digitaalisia palveluita, et siis sorru syrjimään ketään.
- Saavutettavuus on joillekin toimijoille kuten viranomaisille jo digipalvelulain säätlemää, mutta vaikka organisaatiosi ei kuuluisi joukkoon, voit silti valita, että teillä on saavutettavat ja käytettävät verkkosivut ja digitaaliset palvelut. Lue lisää: [Soveltamisala: kuulummeko lain piiriin? \(saavutettavuusvaatimukset.fi\)](https://saavutettavuusvaatimukset.fi).

Saavutettavuus osaksi prosesseja

Tehokkain tapa edistää verkkopalvelujen saavutettavuutta ja helppokäyttöisyyttä on huomioida saavutettavuus jo palvelun suunnittelu- ja toteutusvaiheessa.

On siis suositeltavaa, että otat saavutettavuuden testaamisen osaksi kehitysprosessia, jolloin jo aikaisessa vaiheessa mahdolliset saavutettavuus- ja käytettävyydspuutteet tulevat huomioitua ja korjattua.

Testausohjeet

Pelkästään automaattisten työkalujen käyttö testauksessa ei riitä takaamaan palvelun saavutettavuutta vaan lisäksi tarvitaan manuaalista testausta unohtamatta loppukäyttäjien omaa testausta.

1. Testaa erilaisilla automaattisilla työkaluilla

Android

- Työkalu: [Accessibility Scanner \(Google Play\)](#)

iOS

- Lataa Xcode Mac Apple Storesta ja asenna se Mac-koneelle.
- Yhdistä iPhone-puhelin tietokoneeseen.

Windows

WAVE

- Ohje: [Test with WAVE \(WebAIM\)](#)
- Työkalu: [WAVE Browser Extensions \(WebAIM\)](#)

Muita ilmaisia työkaluja:

- Työkalu: [Lighthouse \(Chrome Developers\)](#)
- Työkalu: [Siteimprove browser extensions \(Siteimprove\)](#)

2. Testaa käyttäen pelkkää näppäimistöä

Käyttämällä palvelua ilman hiirtä voi tarkistaa, ovatko kaikki toiminnallisuudet saavutettavissa näppäimistöllä. Samalla voi selvittää, onko sivustolla käytettävä WCAG-standardin vaatimusten mukainen näkyvä fokus riittävä eli pystyykö käyttäjä havaitsemaan koko ajan, mikä käyttöliittymän elementti kulloinkin on kohdistettuna.

- Ohje: [Check Keyboard Accessibility \(WebAIM\)](#)

3. Testaa ruudunlukuohjelmalla

Kun suunnittelet ja rakennat digitaalisia palveluita, kannattaa työn edetessä kokeilla, toimivatko valitut ratkaisut myös näkövammaisten käyttämällä ruudunlukuohjelmilla. Ruudunlukuohjelmien tehokas hyödyntäminen vaatii käyttäjältään perehtymistä, mutta jo muutamalla perustoiminnolla pystyy tekemään suuntaa antavan tarkistuksen ja hyödyntämään ruudunlukuohjelmaa osana kehitys- ja ylläpitotyötä.

Android

[TalkBack-ruudunlukuohjelmalla testaaminen](#)

iOS

[VoiceOverilla testaaminen](#)

Windows

NVDA

- Ohje: [Test with a Screen Reader \(WebAIM\)](#)
- NVDA:n näppäinkäyttöohje: [NVDA näppäinkomennot \(Ohjepankki\)](#)
- Ruudunlukuohjelma: [NVDA screen reader \(NVAccess\)](#)

4. Testaa skaalautuvuutta

Mukautuuko sivu, kun ikkunan kokoa säädetään?

Ovatko kaikki elementit ja teksti edelleen näkyvissä, jos suurennat sisältöä selaimen kautta 200 prosenttiin asti?

5. Testaa eri laitteilla ja selaimilla

Toimiiko palvelu eri laitteilla ja selaimilla?

6. Pyydä palautetta eri käyttäjiltä

Mikäli mahdollista, kerää erilaisista käyttäjistä koostuva joukko, jossa on mukana myös apuvälineiden käyttäjiä. Eri käyttäjiä olisi hyvä olla mukana jo suunnitteluvaiheessa, jolloin eri tarpeet tulisivat huomioiduksi jo heti projektin alussa.

7. Käy läpi tarkistuslista

Käy vielä läpi, että kaikki asiat on huomioitu tarkistuslistalta: [Checklist \(The A11Y Project\)](#)

8. Teetätä saavutettavuusauditointi

Digitaaliselle palvelulle kannattaa myös tilata ulkopuolisen tahon tekemä saavutettavuusauditointi, jolloin saat ammattilaisten tekemän arvion mikä on palvelun saavutettavuuden tila.

Auditointipalveluja

[Annanpura](#)

[Avaava](#)

[Selko Digital](#)

Kiitokset

Kiitokset avusta Kehätiedon Niina Kuivalaiselle ja Tapio Vanhaselle.